

ПОНЯТТЯ АВТЕНТИЧНІСТЬ І ІДЕНТИЧНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ У ПСИХОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ

Поняття автентичності давно досліджується в різних напрямках психології. Психологічний сенс автентичності можна визначити як узгоджений, цілісний, взаємозалежний прояв основних психологічних процесів і механізмів, що обумовлюють особистісне функціонування. Прояв або невияв автентичності з цієї точки зору спостерігається при зіткненні особистісних мотивів і інтересів з соціальними нормами, домінуючими тенденціями суспільної свідомості. У такій ситуації автентичну поведінку передбачає цілісне переживання безпосереднього досвіду, не перекрученого психологічними захисними механізмами. Людина залученням сприймає те, що відбувається і потім безпосередньо проявляє своє емоційне ставлення до цього, при чому її думки і дії узгоджені з емоціями.

Автентичність - це здатність людини у спілкуванні відмовлятися від різних соціальних ролей, дозволяти проявлятися справжнім, властивим тільки даної особистості думок, почуттів, емоцій і поведінки.

За К. Роджерсом, автентичність - здатність людини в інтерактивному спілкуванні відмовлятися від різних соціальних ролей (психотерапевта, професіонала, педагога, керівника і т.п.); поряд зі здатністю до безумовного прийняття і емпатії автентичність є обов'язковою складовою ефективного людського спілкування. Прояв або невияв автентичності з цієї точки зору спостерігається при зіткненні особистісних мотивів і інтересів з соціальними нормами. Маленька дитина практично не здатна контролювати свої емоції. Вона сміється, коли їй радісно, плаче, коли гірко, морщиться від огиди, коли несмачно. Коли ми безпосередньо проявляємо свої почуття на вироблене враження - ми знаходимося в дитинстві «Дитині». Цей Его-стан в транзактному аналізі часто називають «вільною Дитиною» тому, що ці почуття є спонтанними; висловлюючи їх, ми не ставимо перед собою ніяких додаткових цілей: не прагнемо комусь сподобатися чи насолити. [3].

Часто поняття автентичності ототожнюється із ідентичністю, зазначимо, що тривалий час ідентичність не мала дисциплінарних меж, визначаючи одночасно індивідуальний, соціальний, культурний і політичний феномени. При цьому множинність розумінь даної категорії настільки велика, що інколи використовується в абсолютно протилежних значеннях. Зокрема, під ідентичністю може розумітися внутрішня індивідуальність, певне «ядро» людини, те, що робить її самою собою і відрізняє від оточуючих, й, одночасно, ідентичність розглядається як наша тотожність з іншими або як наша позиція у соціальному просторі (можливість бути ідентифікованим/категоризованим з точки зору владних структур) [2].

Так наприклад, П.К. Гречко, аналізуючи ідентичність із точки зору постмодерністських перспектив, стверджує, що постмодерна ідентичність - гранично розкута і короткострокова - доходить до повної свободи примірювання і зміни ідентичнісних масок, аж до сумнівів в тому, що за цими масками взагалі зберігається якась «Я». За словами Фуко, «ідентичність ... яку ми намагаємося застрахувати і заховати під маскою, сама по собі лише пародія: її населяє множинність, в ній сперечаються незліченні душі; перетинаються і беруть верх один над одним системи ... І в кожній з цих душ історія відкриває не забуту, і завжди готову відродитися ідентичність, але складну систему елементів, численних в свою чергу, різних, над якими не владна ніяка сила синтезу», тобто постмодерна ідентичність починається з права особистості на ідентичність (свободи вибору своєї ідентичності), при цьому ідентифікаційна ініціатива зумовлена не суспільством, а самою особистістю. [1].

Слід зазначити, що натеper практично всі дослідження феномена автентичності носять теоретичний характер, що зумовлено складністю його верифікації. Крім того існують й певні протиріччя у відокремленні чи ототожненні понять «автентичність» і «ідентичність». На думку Р. Пивоварова, відмінності ідентичності і автентичності істотні. В дослідженнях, присвячених першій проблемі, часто можна зустріти фрази «ідентичність, яка конструюється», «соціальна ідентичність», «етноідентичність» та ін. На відміну

від цього, автентичність навряд чи припускає якесь визначення, яке стоїть перед ним. Аутентичність, справжність - це щось, що стоїть за процесами і результатами самоідентифікації; що знаходиться за межами образів «я» і їх представленості іншим. Саме тому, на думку Р. Пивоварова, автентичність не може бути категорією оцінки. Ідентичність ще може бути оцінена на предмет її стабільності, сили, соціальної репрезентабельності, виміряна в тих чи інших ступенях свободи тощо [4]. Можна говорити, що людині тісно в її ідентичності, або навпаки, її ідентичність перевищує її саму. Автентичність же складно виміряти, оскільки вона є метавластивістю чи квазідиспозицією.

Література

1. Гречко П.К. Идентичность – современные перспективы / П.К. Гречко // Ценности и смысл. - 2009. - №2. С. 38-53.

2. Зливков В.Л. Криза автентичності сучасного фахівця: особливості перебігу та шляхи подолання / В.Л. Зливков, С.О. Лукомська // Теоретичні і прикладні проблеми психології. Збірник наукових праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – Сєверодонецьк, 2015. – С. 158–166.

3. Пастушенко С. Понятия «аутентичности», «конгруэнтности», «цельности» психотерапевта в семейных расстановках. Влияние на оценку эффективности работы и самооценку семейного расстановщика. [Електронний ресурс]/ С. Пастушенко. Режим доступа: https://www.familyland.ru/library/esse/lecture_215.html

4. Пивоваров Р. Аутентичность [Електронний ресурс]/ Р. Пивоваров. Режим доступа: <http://www.proctology.narod.ru/Francl-smisl.pdf>